

Psychologické pozadí ustanovení eucharistie

PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, Ph.D. 2015-08-03

Eucharistie je těžko pochopitelný obyčej křesťanů, který se chápe většinou jen jako symbolické gesto - prostě věřící se uprostřed mše zvednou a dojdou si pro nějakou oplatku - víc se nad ním neuvažuje. Dříve, například u starověkých Římanů a u Židů, vyvolávala eucharistie ještě představy kanibalismu. Ta vycházela z toho, jak eucharistii interpretovali sami křesťané, totiž že proměněný chléb a víno jsou živým tělem a krví Ježíše. Jestliže byla eucharistie nepochopitelná pro Římany, tak tím spíš bude nepochopitelná pro moderního člověka - ať je věřící či ne. Proto se chci v tomto článku zaměřit na to, jak Ježíš uvažoval, než ustanovil eucharistii jako centrální svátost křesťanství.

Projdeme si šestou kapitolu z Janova evangelia, které se někdy říká Ježíšova eucharistická řeč a která jako jediná nám dává možnost nahlédnout, jaké myšlenkové pochody vedly Ježíše k ustanovení eucharistie. Tato kapitola se čte o letošních prázdninách na pokračování v kostele (17. až 21. neděle v mezidobí, cyklus B).

Předcházející kontext eucharistické řeči

Bohužel samotná šestá kapitola Jana nestačí k pochopení toho, co předcházelo dialogu mezi Ježíšem s okolostojícími lidmi. Musíme se ještě podívat do Matoušova evangelia (Mt 14, 12-16):

[Tetrarcha Herodes na přání dcery Herodiadiny (Salome) nechal stít v žaláři Jana Křtitele.] Janovi učedníci potom přišli, odnesli jeho tělo a pohřbili je; pak šli a oznámili to Ježíšovi. Když to Ježíš uslyšel, odplul lodí na pusté místo, aby byl sám; ale zástupy o tom uslyšely a pěšky šly z měst za ním. Když vystoupil, uviděl velký zástup a bylo mu jich líto. I uzdravoval jejich nemocné. Když nastal večer, přistoupili k němu učedníci a řekli: "Toto místo je pusté a je už pozdní hodina. Propusť zástupy, ať si jdou do vesnic koupit jídlo." Ale Ježíš jim řekl: "Nemusejí odcházet; dejte vy jim jíst!" a následuje nasycení 4000 lidí.

Debatě o eucharistii předchází tato série propojených událostí, které zřejmě probíhaly takto: Ježíš se dozvídá o smrti Jana Křtitele. To spouští reakci smutnění. Ježíš má introvertní sklony, čili má potřebu se uzavřít, proto odplouvá lodí a chce být sám. Zástupy mu jeho záměr překazí. On tedy zjevně stále jsa pod vlivem myšlenek na vraždu Jana Křtitele pouští se do okázalých činů, kterým se před tím na veřejnosti vyhýbal.

Do této doby většinou chtěl, aby jeho mimořádné činy (proměnění vody ve víno, uzdravování) byly neveřejné, aby dotyční o uzdravení nikomu nic neříkali. Taková byla zřejmě dohoda v rámci jeho vlastní rodiny, minimálně s jeho matkou Marií - něco ve stylu: "O těchto věcech nebudeme na veřejnosti hovořit, dokud tzv. nepřijde moje hodina, čili pokyn shůry." To byla též hlavní myšlenka ostré přestřelky mezi ním a jeho matkou v Káně Galilejské (J 2, 1nn), která po něm chtěla, aby zázrakem reagoval na nouzi svatebčanů, jímž při hostině došlo víno, ale to on tehdy nechtěl.

Tento postoj musel někdy v průběhu svého působení opustit a zřejmě se tak nedělo najednou, ale postupně, v několika krocích. Prvním krokem byla jistě debata v Káně Galilejské, ale smrt Jana Křtitele byla jistě dalším silným impulzem, který toto Ježíšovo primární nastavení lámal, a to z několika logických důvodů:

a) Ježíš vnímal Jana Křtitele jako druhého proroka Eliáše, který má přijít před příchodem mesiáše a kterého předpověděl prorok Malachiáš (Mal 2, 13):

Hle, posílám k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. On obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych při svém příchodu nestihl zemi klatbou."

Sv. Jan Křtitel byl Ježíšův o půl roku starší bratranec (příbuzný) a zároveň člověk, kterého velmi obdivoval nejen on, ale i velká část židovského národa.

Díky tomu pochopíme dotaz učedníků v Matoušovi (Mt 17, 10 - 13):

Učedníci se ho ptali: "Jak to, že říkají zákoníci, že napřed musí přijít Eliáš?" On jim odpověděl: "Ano, Eliáš přijde a obnoví všechno. Avšak pravím vám, že Eliáš již přišel, ale nepoznali ho a udělali s ním, co se jim zlíbilo; tak i Syn člověka bude od nich trpět." Tehdy učedníci pochopili, že mluvil o Janu Křtiteli.

b) Ježíš sám sebe považoval za syna živého Boha a poslaného mesiáše (Mt 16, 16-17):

... Šimon Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého." Ježíš mu odpověděl: "Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích.

Ježíš velmi oceňuje sv. Josefa, že ho adoptoval (Mk 9, 36), ale za biologického otce považuje Boha. Tradičně se sice označuje sv. Josef za pěstouna, i když v moderním pojetí se vztah mezi sv. Josefem a Ježíšem více podobal adopci než novodobému, státem financovanému pěstounství.

c) Když nepomohly Janovy logické argumenty a výzvy k pokání, tak Ježíš chce vyzkoušet, zda si lidé dají říci pod dojmem okázalých zázraků.

Z těchto důvodů Ježíšovi muselo logicky vyplynout, že když skončil Jan Křtitel (navrácený Eliáš), tak je podle Písma řada na něm, na mesiáši a že on má nyní využít všech svých schopností, které mu dal Bůh k dispozici. To ještě netušil, jak rychle přijde rozčarování.

Ježíš tedy po informaci o smrti sv. Jana Křtitele přemůže touhu být sám a místo toho učí zástupy. Následně mu učedníci připomínají, že lidé jsou už hladoví a že by je měl propustit, aby si došli koupit něco k jídlu do okolních vesnic. Na to se Ježíš rozhodne, že udělá opravdu spektakulární zázrak, ze kterého by si měl každý rozumný člověk sednout na zadek. Nasytí celý zástup, cca 4000 lidí. Na lidi opravdu dojem udělal, ale ti to pochopili po svém, jinak než Ježíš zamýšlel (J 6, 14 - 15):

Když lidé viděli znamení, které Ježíš učinil, říkali: "Opravdu je to ten Prorok, který má přijít na svět!" Když Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho provolali králem, odešel opět na horu, zcela sám.

Takže další debakl cesty zázraků - prostě zázraky nefungovaly tak, jak Ježíš očekával. Nasycením sice dojem na lidi udělal, ale myslet je nenaučil. Následně podobným, doposud u něho nevidaným gestem dělá zázrak pro učedníky - příchod po vodě, který podrobněji než Jan popisuje Matouš (J 6, 16nn vs. Mt 14, 23 - 36):

Když je propustil, vystoupil na horu, aby se o samotě modlil. Když nastal večer, byl tam sám. Lod' byla daleko od země a vlny ji zmáhaly, protože vítr vál proti ní. K ránu šel k nim, kráčeje po moři.

Když ho učedníci uviděli kráčet po moři, vyděsili se, že je to přízrak, a křičeli strachem. Ježíš na ně hned promluvil a řekl jim: "Vzchopte se, já jsem to, nebojte se!"

Petr mu odpověděl: "Pane, jsi-li to ty, poruč mi, ať přijdu k tobě po vodách!"

A on řekl: "Pojd'!" Petr vystoupil z lodi, vykročil na vodu a šel k Ježíšovi. Ale když viděl, jaký je vítr, přepadl ho strach, začal tonout a vykřikl: "Pane, zachraň mne!"

Ježíš hned vztáhl ruku, uchopil ho a řekl mu: "Ty malověrný, proč jsi pochyboval?"

Jen na okraj všimněme si, že když se na poušti postil, tak tento druh činů (skok ze skály) odmítal jako opovážlivé pokoušení Hospodina (Mt 4, 7), jako samoúčelné gesto, ale nyní po smrti Jana Křtitele to používá jako prostředek k přesvědčení učedníků.

Eucharistie - paralela s nasycením zástupu

Když si uvědomíme toto vše, co předcházelo, můžeme konečně přistoupit k hlavní pasáži eucharistické řeči (J 6, 24nn):

Když zástup viděl, že ani Ježíš, ani jeho učedníci nejsou na břehu, nasedali do člunů, přijeli do Kafarnaum a hledali Ježíše. Když ho našli na druhé straně moře, zeptali se ho: "Mistře, kdy jsi sem přijel?"

Ježíš jim odpověděl: "Amen, amen, pravím vám: Hledáte mě ne proto, že jste viděli znamení, ale že jste se

dosyta najedli z těch chlebě. Neusilujte o pokrm, který pomíjí, ale o pokrm, který zůstává k věčnému životu, ten vám dá Syn člověka. Otec, Bůh, ho osvědčil svou pečeti."

Zde stojí za povšimnutí, jak Ježíš své mimořádné činy považuje za naprosto nedůležitou samozřejmost. Zde se marně snaží lidem vysvětlit, aby povrchně neulpívali na zázraku, který není důležitý. Důležitý podle něho je pokrm, který zůstává k věčnému životu. To není myšlení iluzionisty, pro kterého je kouzlo středobodem a cílem jeho počítání - cílem je ošálit lidi a vyvolat údiv. To se Ježíšovi povedlo, ale bohužel to nebyl jeho cíl. Ježíšovým záměrem bylo využít zázrak jen jako prostředek, aby přesvědčil lidi o něčem, co zázrak samotný dalekosáhle přesahovalo. Bohužel musel sám konstatovat, že u svých současníků se mu to z větší části nepovedlo.

*Zeptali se ho: "Co máme dělat, abychom konali skutky Boží?" Ježíš jim odpověděl: "To je skutek Boží, abyste věřili v toho, koho on poslal." Řekli mu: "Jaké tedy ty děláš znamení, abychom viděli a uvěřili ti? Co konáš? Naši předkové jedli na poušti manu, jak je psáno: '**Chléb z nebe jim dal jíst.**'"*

Ježíš jim odpověděl: "Amen, amen, pravím vám: Chléb z nebe vám nedal Mojžíš, ale pravý chléb z nebe vám dává můj Otec; neboť chléb Boží je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu."

Prosili ho tedy: "Pane, dávej nám ten chléb pořád."

Ježíš jim řekl: "Já jsem chléb života. Kdo přichází ke mně, nebude nikdy hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit."

Tyto dvě věty v celkovém kontextu nám vysvětlují, jak dospěl Ježíš k ustanovení eucharistie. Když zjistil, že zázraky jsou na nic, že jej lidé stejně nechápou, tak se jim to snaží polopatisticky vysvětlit - "to, co jsem udělal, měl být jen prostředek a nástroj k tomu, abyste pochopili paralelu":

"Jako je pozemský chleba podmínkou nutnou pro tělesné přežití, tak já, Ježíš - Syn člověka a syn živého Boha - jsem podmínkou nutnou pro přežití po smrti po konci světa. Tedy jsem něco jako pokrm, něco jako chleba či voda - zdroj života."

Načež je Ježíš svědkem toho, že ani tuto paralelu okolostojící nepochopili a po nasycení tisíců lidí po něm farizeové s odkazem na Mojžíše chtějí nějaké další dodatečné znamení. Co víc ještě mohou chtít? On jim na to stále ve smyslu stejné úvahy říká, že on, ON je ten chleba z nebe, který jim dá život. Ale bylo to, jak vidíme, jako kdyby mluvil do dubu. Navíc fakt, že ho nechápou farizeové, nebylo to nejhorší. Nechápali jej ani učedníci. Matouš totiž doplňuje o další detaily Janovo líčení debaty mezi farizeji a Ježíšem (Mt 16, 1-12):

Přišli farizeové a saduceové a pokoušeli ho; žádali na něm, aby jim ukázal znamení z nebe. On však jim odpověděl: "Večer říkáte: 'Bude krásně, je pěkný západ.' A ráno: 'Dnes bude nečas, slunce vychází do mraků.' Vzhled oblohy umíte posoudit, a znamení časů nemůžete? Pokolení zlé a zpronevěřilé hledá znamení; ale nebude mu dáno znamení, leč znamení Jonášovo." Opustil je a odešel.

Když byli učedníci na druhém břehu, shledali, že si zapomněli vzít chleby.

Ježíš jim řekl [ještě pod vlivem předchozí debaty s farizeji]: "Hleďte se mít na pozoru před kvasem farizeů a saduceů!"

Oni však u sebe uvažovali: "Nevzali jsme chleba."

Když to Ježíš zpozoroval, řekl: "Proč mluvíte o tom, malověrní, že nemáte chleba? Ještě nerozumíte ani se nepamatujete na těch pět chlebě pro pět tisíc, a kolik košů jste sebrali? Ani na těch sedm chlebě pro čtyři tisíce, a kolik košů jste sebrali? Což nerozumíte, že jsem k vám nemluvil o chlebech? Mějte se na pozoru před kvasem farizeů a saduceů!"

Tehdy pochopili, že jim neřekl, aby se měli na pozoru před kvasem, nýbrž před učením farizeů a saduceů.

Jinými slovy - farizeové ho nemají rádi, učedníci ho obdivují, ale nechápe ho nikdo.

Vztah mezi eucharistií a Ježíšovo psychickou identitou

Vraťme se ale ještě jednou do rozprůdění debaty mezi Ježíšem a farizeji a dočtíme do konce šestou

*Ježíš jim řekl: "Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit. Ale řekl jsem vám: Viděli jste mě, a přece nevěříte. Všichni, které mi Otec dává, přijdou ke mně; a kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven, neboť jsem sestoupil z nebe, ne abych činil vůli svou, ale abych činil vůli toho, který mě poslal; a **jeho vůle jest, abych neztratil nikoho z těch, které mi dal, ale vzkřísil je v poslední den.** Neboť to je vůle mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný; a já jej vzkřísím v poslední den."*

Zde nám Ježíš vysvětluje, proč se nechtěl nechat prohlásit za krále. On má jiné plány. Tady vidíme jeho vnitřní identitu, úkol se kterým se on sám ztotožnil: "**Mým úkolem je zvítězit nad smrtí tím, že vzkřísím lidi v poslední den, tedy při konci světa.**" Tato identita úzce souvisí s apokalyptickým uvažováním, podobně jako sám termín Syn člověka, který jinak nacházíme jen v apokalypsách (prorok Daniel, Henoch). Tento termín proto též nemůžeme chápat jen v doslovném smyslu. Byl to pro jeho vrstevníky poněkud tajnosnubný odkaz na termín mesiáš, který o sobě nemohl veřejně použít, protože by tak riskoval ukamenování.

Abych řekl pravdu, nevím, z kterých míst Starého Zákona Ježíš odvodil tuto svou identitu, ale vidíme zřetelně, že ji má. To je třeba ještě důkladněji promyslet. Zde se spokojíme jen s tím, že si to uvědomíme a uložíme do paměti s otázníkem. Ona odpověď na ni časem přijde.

Židé proti němu reptali, že řekl: 'Já jsem chléb, který sestoupil z nebe'. A říkali: "Což tohle není Ježíš, syn Josefův? Vždyť známe jeho otce i matku! Jak tedy může říkat: 'Sestoupil jsem z nebe'!"

Ježíš jim odpověděl: "Nereptejte mezi sebou!"

Nikdo nemůže přijít ke mně, jestliže ho nepřitáhne Otec, který mě poslal; a já ho vzkřísím v poslední den.

Je psáno v prorocích: 'Všichni budou vyučeni od Boha'. Každý, kdo slyšel Otce a vyučil se u něho, přichází ke mně. Ne že by někdo Otce viděl; jen ten, kdo je od Boha, viděl Otce. Amen, amen, pravím vám, kdo věří, má život věčný. Já jsem chléb života. Vaši otcové jedli na poušti manu, a zemřeli. Toto je chléb, který sestupuje z nebe: kdo z něho jí, nezemře. Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z tohoto chleba, živ bude navěky. A chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa."

Židé se mezi sebou přeli: "Jak nám ten člověk může dát k jídlu své tělo?"

Toto je je ta hlavní narážka na kanibalismus. Pozoruhodné je, že Ježíš jim to vůbec nevyvrací. Neříká: "To je omyl, myslel jsem to jinak." Naopak jejich obavy potvrzuje:

*Ježíš jim řekl: "Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den. Neboť **mé tělo je pravý pokrm a má krev pravý nápoj.** Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. **Jako mne poslal živý Otec a já mám život z Otce, tak i ten, kdo mne jí, bude mít život ze mne.** To je ten chléb, který sestoupil z nebe - ne jako jedli vaši otcové, a zemřeli. Kdo jí tento chléb, živ bude navěky."*

Eucharistie má plným právem charakter kanibalismu - je to skutečný pokrm - v tom smyslu, jak to myslel Ježíš. Kdo chce být v poslední den vzkříšen, musí se na něho fyzicky navázat a čerpat život přímo z něho. To není žádný symbolismus, žádné gesto. **Prostě jako počítač nefunguje, pokud není fyzicky připojen do elektrické sítě, tak v poslední den lidé nebudou žít, pokud se fyzicky nenapojí na Krista.** Nebo, dáte-li přednost mateřské představě, stejně, jako je dítě v matčině lůně vyživováno z jejího těla placentou a pupeční šňůrou, tak Ježíš v poslední den bude zdrojem života i našich vzkříšených těl. Konec konců Ježíš to tak zkusmo udělal s Mojžíšem a Eliášem na hoře Tábor (Mt 17, 1nn).

Dnešní eucharistii jako svátost tedy můžeme chápat jako jakési mentální očkování na tuto budoucnost. Již dnes se v eucharistii s živým Ježíšem spojujeme, abychom byli připraveni na to, že při vzkříšení z mrtvých, v poslední den bude toto spojení ještě mnohem intenzivnější.

Osobně je mi jedno, jestli tomu někdo věří nebo ne, ať je věřící nebo nevěřící. Tady jen obhajují tvrzení, že v tomto významu to chápal historický Ježíš, alespoň jak můžeme soudit z textu evangelií. Vlastní ustanovení

eucharistické svátosti později před vlastním ukřižováním je pak jen logickým důsledkem této starší, spouštěcí úvahy okolo nasycení zástupů chleby. Každopádně nemůžeme se divit, že to někomu připadá šílené, protože absurdní představa to byla už pro Ježíšovy současníky:

Když to jeho učedníci slyšeli, mnozí z nich řekli: "To je hrozná řeč! Kdo to může poslouchat?"

Od té chvíle ho mnoho jeho učedníků opustilo a už s ním nechodili.

Ježíš řekl Dvanácti: "I vy chcete odejít?"

Šimon Petr mu odpověděl: "Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží."

Ježíš jim odpověděl: "Nevyvolil jsem si vás dvanáct? A přece jeden z vás je ďábel."

Mínil Jidáše, syna Šimona Iškariotského. Ten ho totiž měl zradit, jeden z Dvanácti.

Všimněme si rozdílu v Ježíšově reakci. Když mu kdysi dosvědčil Sv. Petr (viz výše citát Mt 16, 16): "Ty jsi mesiáš, syn Boha živého," byl z toho tehdy Ježíš nadšený. Dnes je zdeptaný. Opravdu není se čemu divit. Po takových událostech nemohl mít nic jiného než pocit naprostého zmaru - Jan Křtitel je mrtvý, jemu lidi nerozumí, učedníci ho opouštějí. Petrova slova mu žádnou radost neudělala. Dnes není možno ho rozveselit. V reakci na tato slova ho napadlo jedině: "Jo, slova jsou to hezký, ale stejně mě jeden z vás zradí. Ach jo..."

Finální ustanovení eucharistie při poslední večeři

V následujících měsících o této myšlence - jsem chléb, který sestupuje z nebe - Ježíš hodně uvažoval (Lk 22, 13 - 20) a naposledy ji vidíme při poslední večeři, kde ustanovuje eucharistii jako centrální svátost křesťanství:

Odešli [...] a připravili velikonočního beránka. Když nastala hodina, usedl ke stolu a apoštolové s ním. Řekl jim: "Velice jsem toužil jíst s vámi tohoto beránka, dříve než budu trpět. Neboť vám pravím, že ho již nebudu jíst, dokud vše nedojde naplnění v království Božím."

Vzal kalich, vzdal díky a řekl: "Vezměte a podávejte mezi sebou. Neboť vám pravím, že od této chvíle nebudu pít z plodu vinné révy, dokud nepřijde království Boží."

Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy: "Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To čiňte na mou památku."

A právě tak, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: "Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá."

Zde, jak vidíme, máme jen technický popis ustanovení eucharistie bez dalších detailů, které by odhalovaly Ježíšovy úvahy, kterého k tomuto kroku vedly. Ty, jak jsme viděli, musíme vyvodit z jiných míst v evangeliích. Zmínit bychom ještě měli především rozhovor se samařskou ženou u Jákobovy studny.

Před jejím příchodem Ježíš zřejmě přemýšlel o tomto citátu z Izaiáše (Iz 58, 11): "Hospodin tě povede neustále, bude tě sytit i v krajinách vyprahlých, zdatnost dodá tvým kostem; budeš jako zahrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí." V rozhovoru s ní říká myšlenku, která je velmi podobná eucharistické řeči (J 4, 13 - 14): "Každý, kdo pije tuto [obyčejnou] vodu, bude mít opět žízeň. Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému." Stejnou narážku na Izaiáše nacházíme i později (J 7, 38): "Kdo věří ve mne, 'proudy živé vody poplynou z jeho nitra', jak praví Písmo."

U Ježíše tedy nacházíme dvě větve velmi podobných úvah: jedna o život dávajícím chlebu a víně a druhá o život dávající vodě. Chléb a víno je dnes spojována s eucharistií, naproti tomu oživující voda se sesláním Ducha sv., ale popravdě jejich vzájemná podobnost je udivující a je otázkou, do jaké míry se vzájemně vylučují.

Problémy s atypickými motivacemi a s vírou

Když si pečlivě projdeme evangelia, můžeme získat poměrně psychologicky plastický obraz uvažování a motivace historického Ježíše. Problém je v tom, že jeho uvažování bylo hodně atypické a anomální na tehdejší dobu, a tím složitější je pro moderního člověka se do něho vžít. Ale i dnes potkává psycholog případy kuriózních motivací, nad kterými zůstává rozum stát. Logické však bývají z pohledu samotného člověka a u něho mívají svou vnitřní - psychologickou - logiku. Například běžní lidé nechápou zbytečnou potřebu pěstounů mít kolem sebe houf dětí a velkou rodinu, tak si tuto pro ně nepochopitelnou motivaci vysvětlují zkratkovitě a po svém - prostě konstatují, že "pěstounům jde jen o prachy", což představuje zpravidla nepochopení celé problematiky pěstounství.

Podobně Ježíš bere své mimořádné schopnosti jako samozřejmé a vcelku logicky z nich vyvozuje svou identitu. Postupné objevování jeho schopností můžeme seřadit odhadem takto: Asi vcelku záhy v dětství zjistil, že je schopen změnit vodu na víno (J 2, 1nn). Později zjistil, že je schopen léčit lidi, když je pomaže blátem a slinami (J 9, 6). Pak zjistil, že to jde bez slin, pak že dokonce může uzdravit i někoho, kdo je fyzicky vzdálený (Mt 8, 1 - 13), pak zjistil, že může oživit někoho, kdo právě zemřel (Mk 5, 41), pak i někoho, kdo zemřel před několika dny (J 11, 1nn). Tak se nabízí otázka - proč nezkusit oživit Mojžíše a Eliáše na hoře Tábor (Mt 17, 1nn)? "Jestliže mám tuto schopnost, pak z toho logicky vyplývá, že můj otec v nebesích po mě chce, abych vzkřísil lidi v poslední den." Identita se obecně u lidí primárně odvozuje od schopností a od signifikantních citových vztahů. Ježíš v tomto nebyl výjimkou. Vyjimečné byly jen jeho schopnosti.

I u Ježíše proto nacházíme motivaci, která je pro normálního člověka zcela nepochopitelná - chci vzkřísit lidi v poslední den, protože jsem syn živého Boha a toto je úkol, kterým mě pověřil tento můj skutečný, "biologický" otec, který je na nebesích (tzn. ne adoptivní sv. Josef). Ať je člověk věřící či nevěřící - musí si přiznat, že toto bylo myšlení jednoho historického člověka. Když si přiznáme, že takto Ježíš uvažoval, pak do sebe začnou zapadat i zdánlivě neslučitelné části evangelia, včetně jinak hodně nepochopitelné eucharistie.

Schopnosti, které se připisují Ježíšovi, chápou věřící jako zcela jedinečné v celé historii nejen země, ale i vesmíru. Tedy nejedná se o žádný opakovatelný experiment, ale čistě o jednorázovou historickou událost. Kdy z vědeckého hlediska je relevantní pouhý popis mimořádných událostí či utřídění svědeckých výpovědí a hledání souvztažností s tím, co je nějakým způsobem univerzální. Univerzální je tady jen fakt, že Ježíš podle teologie byl skutečný člověk (opravdu nejen syn Boží, ale i "syn člověka" - P. Marie). Takže můžeme očekávat obecné lidské reakce - smutnění, reakce na stres, budování identity, ba i lidskou omylnost a postupné poznání.

Každopádně věda nemůže nikdy konstatovat (i když jednotliví vědci to už mnohokrát konstatovali), že se nemůže v historii objevit něco mimořádného, jedinečného a neopakovatelného, něco co zcela přesahuje naši zkušenost. Pokud se ale něco takového objeví, pak to díky své jedinečnosti a neopakovatelnosti zůstává stále mimo oblast, kterou postihuje vědecké zkoumání. Věda není o jednotlivostech, ale o obecných zákonitostech. Proto záleží na každém jednotlivém člověku, zda svědectví o těch neopakovatelných událostech, které jsou mu nějakým způsobem svědecky zprostředkovány, vezme za své, čili zda jim uvěří či ne. Proto víra se vždy brala jako dar z nebe, kterou si jednotlivý člověk nemůže naordinovat ani sám sobě, ani druhým.

Závěr

Tento článek rozebíral, zda popis evangelií nám umožňuje vytvořit si nějakou koherentní představu o myšlenkových procesech, které vedly Ježíše k tomu, že ustanovil eucharistii jako centrální svátost křesťanství. Myslím, že na tuto otázku, můžeme odpovědět kladně: Eucharistie je centrální svátost křesťanství, protože ze všech svátostí je nejužší svázána s identitou samotného Ježíše, který sám sebe považoval za Božího syna a byl přesvědčen, že jeho primárním úkolem je zachránit lidi tím, že je vzkřísí z mrtvých v poslední den, na konci světa. Když si uvědomíme tuto jeho osobitou motivaci, pak bude srozumitelný i smysl eucharistie v kontextu

